

به یاد یک پیشگام کمونیست

«مرتضی علوی»، از جوانانی بود که در دوران نهضت انقلابی، در پی انقلاب اکتبر، سیاسی شد، به نهضت پیوست، در صفوف حزب کمونیست ایران علیه حکومت پهلوی به مبارزه برخاست و سرانجام در دوران غم انگیز تصفیه های استالین، مانند بسیاری از چهره های درخشان انقلابی چون «سلطانزاده» و «نیک بین» فدای سیاست های غلط رهبری حزب کمونیست شوروی شد.

مرتضی علوی به قول خودش در سال ۱۳۰۰ به جنبش پیوست. پس از ترک ایران به قصد ادامه‌ی تحصیل در آلمان، از رهبران جنبش دانشجویان کمونیست ایران شد و کسانی چون «تقی ارانی»، «رضا رادمنش» و «ایرج اسکندری» که در آن زمان تازه با نهضت آشنا می شدند از شاگردان او بودند. مرتضی علوی از نزدیکان سلطانزاده، نظریه پرداز و پایه گذار حزب کمونیست ایران بود. او همچنین از رهبران آن حزب انقلابی ای بود که حزب کمونیست ایران برای تجمع همه‌ی اقشار و طبقات انقلابی جامعه‌ی ایران ایجاد کرده بود، یعنی حزب «جمهوری انقلابی ایران». این حزب می کوشید دهقانان، صنعتگران و کارگران انقلابی و اقشار انقلابی خرده بورژوازی شهری را در یک جبهه‌ی واحد انقلابی متشکل کند، در خارج از کشور به فعالیت چشمگیری دست زد. شرکت نمایندگان این حزب در کنگره های «جامعه‌ی ضدامپریالیست»

در کنار شخصیت های مهمی چون نهرو و اینشتین، در واقع انعکاس فریاد مردم اسیر ایران در محافل ضدامپریالیست آن دوران بود. مرتضی علوی در سال ۱۹۳۱ (۱۳۱۰ شمسی) مسئولیت انتشار روزنامه‌ی «پیکار» را به عهده گرفت که به زودی خشم رضا شاه جبار و ولی نعمتان اروپائیش را برانگیخت، و آن را تا پانزده شماره منتشر کرد. انتشار این روزنامه در ایران استبداد زده‌ی رضا شاهی پرتوی از امید ایجاد کرد. مردم، «پیکار» را با شوق و علاقه دست بدست می گرداندند. دستیاران رضا شاه در مجلس، در ارتش، در اداره ی آگاهی، و در همه جا در پی ردپای یافتن یاران «مرتضی علوی» بودند. سرانجام با فشار غیرقانونی دولت آلمان، مرتضی علوی را از آلمان اخراج کرد، روزنامه‌ی «پیکار» از میان رفت، و قانون سیاه ۱۳۱۰ برای قانونی کردن سرکوب عناصر انقلابی از تصویب مجلس رضا شاه گذشت.

مرتضی علوی ناچار به اتحاد شوروی پناهنده شد که چندی بعد او در آنجا به عنوان «جاسوس آلمان» از میان برداشته شد، ولی بعد از کنگره‌ی بیستم حزب کمونیست شوروی از وی اعاده‌ی حیثیت شد!

منبع: نشریه کارگر سوسیالیست ۴۴

بازنویس: یاشار آذری

آدرس اینترنتی کتابخانه: <http://www.nashr.de>

ایمیل یاشار آذری: yasharazarri@gmail.com

مسئول نشر کارگری سوسیالیستی: یاشار آذری

تاریخ بازنویسی: ۱۳۸۵